

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä uudeksi hankintalaiksi

Yleistä.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä on Kainuun kuntien ja Vaalan kunnan perustama kuntayhtymä, joka hoitaa kuntien puolesta niille määrättyjä lakisääteisiä ja palvelutehtäviä.

Markkinaehtoinen toiminta on kuntayhtymältä lähtökohtaisesti kielletty jo lainsäädännöllä. Tässä mielessä esitetyn hankintalain kohdat markkinaehtoisen toiminnan osalta eivät suoranaisesti vaikuta kuntayhtymän toimintaan.

Asiaa tarkastellaan kuntayhtymän näkökulmasta jätelain ns. toissijaisen vastuun kautta. Esitetyssä lainuudistuksessa ei ole selkeästi esitetty toissijaisen vastuun mukaisia jätevirtojen tulkintaa.

Jätehuollon turvaamiseksi Suomessa kaikilla alueilla ja olosuhteissa tulee hankintalain rajoitusten ja sääntelyn tiukentamisen vaikutuksia EU-direktiivitasosta tarkastella monipuolisemmin kuin prosentti- ja euromääräisesti. Mahdollisen sääntelyn tiukentumisen seurauksena kunnallisesta jätehuollosta markkinoille siirtyvälle jätevirralle tulee olla varmistettu käsittely. Onko Suomessa esimerkiksi riittävästi yksityistä energiahyödyntämiskapasiteettia, koska loppusijoittaminen ei ole mahdollista enää minkään toimijan toimesta? Olemassa oleva energiahyödyntämiskapasiteetti on suurimmalta osalta kunnallisten toimijoiden hallussa ja sääntelyn kiristäminen koskee myös näitä yksiköitä.

Kansallisen sääntelyn tulee olla markkinaehtoisen toiminnan osalta direktiivin mukaista 20 %:n sääntelyä ilman euromääräistä rajoitusta, jolloin palvelunsaanti turvataan myös niillä alueilla, joissa on puutteellinen palveluntarjonta. Horisontaalisen yhteistyön ja sidosyksikkösääntelyn rajana tulee käyttää myös samaa 20 % rajaa. Tällöin myös erillisen avoimuusilmoituksen tekeminen olisi tarpeetonta. Yksiselitteinen prosenttiraja selkeyttää ja tasapuolistaa myös tarvittavaa valvontaa ja neuvontaa sekä niihin käytettävää rahoitusta. Miksi Suomessa tulisi käyttää kireämpää sääntelyä kuin muissa EU-maissa ja muissa pohjoismaissa?

Hankintalakiuudistus tarkasteltuna kuntayhtymän näkökulmasta.

Kunnilta ja kuntayhtymiltä on toimiminen avoimilla markkinoilla pääsääntöisesti kielletty. Alueen kauppa- ja elinkeinotoiminta voi turvautua kuntayhtymän palveluihin ainoastaan pyytämällä sitä jätelain toissijaiseen vastuun nojalla. Mikäli toissijaisen vastuun mukaiset palvelut lasketaan prosenteissa tai euroissa hankintalain mukaiseksi toiminnaksi, muuttuu tilanne kestävämmäksi toteuttaa kaikkien osapuolien osalta. Kuntayhtymä joutuu siis kieltäytymään vastaanottamaan kaikki kaupan ja elinkeinotoiminnan jättevirrat. Lisäksi jätelain mukaisessa kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei elinkeinotoiminnan jätteitä voida erottaa kunnan vastuulla olevista lakisääteisistä jätteistä ilman, että jätekuormat ajetaan erillisinä ajoina. Tämä nostaa taas merkittävästi kuljetuksista johtuvia päästöjä.

Niillä kuntayhtymien toiminta-alueilla olevat elinkeinoalan ja kaupan toimijat, joissa ei ole kattavaa yksityisen jätealan toimijan tarjoamaa paikallista palvelua, joutuvat turvautumaan kunnallisen jätehuollon sijaan suuriin kansallisiin palveluntarjoajiin, joilla on vain muutamia käsittelypaikkoja Suomessa.

Kauppa ja elinkeinotoiminta maksavat käsittelymaksujen lisäksi korkeita kuljetuskustannuksia etäällä oleviin käsittelypaikkoihin. Mikä takaa kohtuullisen ja tasapuolisen hinnoittelun yksityisen palveluntarjoajan palveluille, jos sitä on saatavissa vain yhdeltä yksityiseltä monopoliryitykseltä (koskee varsinkin pohjoista Suomea)?

Kunnallisen jätehuollon infra, toiminnot ja tehdyt sopimukset / osakkuudet mm. energiahyödyntämisestä ovat mitoitettuja myös toissijaisen vastuun kautta tuleville jätevirroille. Sääntelyn seurauksena mitoitettu kapasiteetti jää tehottomalle käytölle.

Kaikesta tästä seuraa väistämättä jätehuollon kustannusten merkittävä kasvu kaikille toimijoille, jonka maksajana ovat kaikki jätehuollon palvelujen saajat.

Herää myös kysymys että johtaako sääntelyn voimakas kiristäminen siihen että saadaanko kaikkialta Suomesta jätteet toimitettua asianmukaisiin käsittelypaikkoihin ja onko käsittelypaikkoja / kapasiteettia ylipäättään olemassa riittävästi markkinaehtoiselle jätteelle.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä

Jukka Oikarinen

Toimitusjohtaja